СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LII. Ч. 34. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 19. лютого 1944. No. 34. New York and Jersey City, Saturday, February 19, 1944. Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

1,000 вояків згинули, а 1,000 вира-тувано з затопленого транспорту

Департамент війни виявив, що внаслідок ворожого нападу на европейських водах на американський транспорт 1,000 вояків згинули, а других тисяч урятувано. Часу й докладного місця уряд не подає ізза стратегічних причин. Із Льондону наспіли вісти, які висловлюють здогад, що катастрофа скоїлася на Середземному морю. Досі американські транспорти мали щастя все вминути ворожий напад, тому невдача прибирає розміри нещастя. Родини потоплених дістали повідомлення про смерть їх рідних заки оповістку проголошено.

ДОМАГАЄТЬСЯ 48 АМЕРИКАНСЬКИХ ГОЛОСІВ НА МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРАХ

У стейтовій нюйорській леґіслятурі в Олбені вніс сенатор Едвард Каглин резолюцію з домаганням, щоб Злучені Держави вислали 48 делеґатів на мирові переговори, які прийдуть після закінчення війни. У розмові з ґазетярами Каглін пояснив своє домагання тим, що Англія буде мати 6 заступників, Совети плянують 16, а в такому випадку Америка повинна мати по одному делеґатови від кожного стейту тимбільше, що Америка платить за війну.

200,000 АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ НА ВІДПУСТЦІ

Секретар війни Стимсон виявив, що американські транспортові кораблі сповняють тепер подвійну службу: вони відвозять вишколених вояків на заморські боєві фронти, а звідти привозять домів вояків на відпустку. Досі привезено 200,000 таких вояків крім ранених та хворих.

СЕНАТ ПРИНЯВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ЮНРА

Після включення 6 поправок до законопроекту про підмогу для Юнайтед Нейшенс Риліф енд Рігабилитейшен Адміністрейшен сенат приняв його 47 голосами проти 14. На підставі цього законопроекту Злучені Держави доплатять від себе до спільного фонду 1 відсоток усього приходу, це значить півтора біліона долярів річно.

ПОДБАТИ ПРО УКРАЇНСЬКУ ЧАСТИНУ!

Заходами Американського Бібліотечного Товариства вийде велика праця п. н. "Guide to Comparative Literature and Intercultur Relations". Редактором словянського відділу є д-р Артур Крісті. Будуть подані інформації про переклади з різних мов на англійську. Для праці для польського відділу заанґажовано вже много польських наукових сил. В тій книжці має бути теж і відділ з інформаціями про переклади з української мови.

ХВАЛЯТЬ ХАРАКТЕР ГОДЯКА ЯК АКТОРА І ЛЮДИНУ.

„Мовшен Пікчюр" з лютого 1944 містить артикул про фільмового актора Івана Годяка, про якого висказалась фільмова зірка Талюля Банкгед, що „це найкращий природний актор з усіх, яких коли знала". Джейн Фулер, що пише про Годяка, каже, що він вважається тепер у Галивуді за „найліпшу рибу" від часів Ґейбла. Представляє його „оригіналом", що не дбає за рекляму і забави, а хоче побути на сцені так довго, щоби зібрати гроші й купити собі велику фарму в Висконсин і там працювати серед природи, в старім одягу, з запущеною бородою, студіюючи музику, а навіть компонуючи. Він каже, що не хоче міняти свого прізвища, а хоче остати надалі таки Іваном Годяком, сином українських імігрантів. Його батько має жити в Дітройті й працювати в фабриці. Син має телефонувати до родичів кожного тижня. Годяк має 30 років. Ще самітний. Жде на дівчину, що відповідалаб його мріям, себто, щоби була сильного характеру, весела, інтеліґентна, музикальна та любила спорт, а в першу чергу, щоби добре варила. Очевидно, такої дівчини я не знайду, каже Годяк...

ВІДЗНАЧУЄ УКРАЇНСЬКЕ БУДІВЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО.

Філядельфійський „Ди Івнінґ Болетин" з 15. лютого б. р. подає, що Українське Будівельно-Позичкове Товариство, що міститься під ч. 847 Норт Френклин вулиці, стоїть на першому місці щодо продажі воєнних бондів споміж усіх того роду товариств міста Філядельфії.

ЗМЕНШАЮТЬ ВИВІЗ ПРОДУКТІВ ДО АНГЛІЇ НА ПІДСТАВІ ЛЕНД-ЛІЗУ

Між британійськими й американськими урядовцями, що займаються постачанням, прийшло до умови, що відтепер Америка буде вивозити далеко менше продуктів до Англії на підставі Ленд-Лізу, ніж це було досі.

Великі сили Америки атакують Трук

Американська команда в Перл Гарборі сповістила, що поважні американські сили фльотні й повітряні заатакували в середу японську повітряну й фльотну базу на островах Каролайнах на південному Пацифіку. Перші атаки перевели літаки зо сильного відділу літаковозів. Комунікат каже, що атака триває далі. Японське радіо вже натякувало на атаку в своїм звідомленні.

За звідомленням адмірала Ниміца, в першій атаці взяло участь кількасот літаків. Атаки мають на цілі змести ворожі інстазяції з лиця землі.

Американці були приготовані на можливу стрічу японської фльоти, хоча багатьох уважає цю евентуальність покищо неймовірною. Дехто навіть припускає, що японці вже втекли з Труку, головного острова групи Каролайн та головної повітряної й морської фортеці ворога на південному Пацифіку.

Два літаки американської фльоти літали понад Труком 4. лютого, і зняті ними підчас того лету світлини розкрили величезну концентрацію летниць, фортів, корабельних доків та корабельних причалів.

ЗАВЗЯТІ БОЇ ПІД РИМОМ

У бої на побережжю коло Анціо Аліянти кинули всю свою летунську силу цього воєнного театру. Літаки доконали за один день 1,250 випадів, найбільше число випадків за добу в цій війні. Це поважно розбивало ворожі заходи вислати посилення своїм військам під Римом.

Зате на фронті Касіна панував розмірний спокій. Артилерія одначе далі била по горі Касіно та монастирі на її верху.

ДОБАЧУЮТЬ ВИХІД НІМЦІВ З ПІВНІЧНОЇ ФІНЛЯНДІЇ

До шведських ґазет доносять, що німці вже почали відкликувати свої війська з північної Фінляндії. Рівночасно німці скріпляють свої залоги по північній Норвеґії та будують на побережжю Арктичного моря вал проти можливої аліянтської інвазії.

БОГОМОЛЕЦЬ БЄ ПОКЛОНИ ПЕРЕД СТАЛІНОМ.

Академик О. Богомолець, обговорюючи нові закони Верховної Ради Совєтського Союзу про мілітарні формації юнійних республик і поширення прав поодиноких республик в сфері закордонних справ, каже, як подають У. Щ. Вісті, таке:

„Нові закони, ухвалені Верховною Радою Радянського Союзу, є ще одним великим кроком на шляху розвитку Ленінської і Сталінської національної політики, на шляху історичної правди і справедливости, по якому наш великий вождь Йосиф Сталін веде братні народи Радянського Союза".

Виходить, що туй туй позбудемось „фірера" Гітлера, але вождівство в Европі таки залишиться!

РОЗБИЛИ КОНВОЙ З 9 ЯПОНСЬКИХ КОРАБЛІВ

З головної аліянтської кватири на південно-західному Пацифіку подають, що летуни американської армії й фльоти розбили великий японський конвой, що пробував довезти посилення ворожим військам на архипелягу Бісмарка. З 9 кораблів американці знищили або поважно ушкодили 5.

РОСІЯНИ ВИНИЩУЮТЬ ВОРОГА В ЗАКРУТІ ДНІПРА

У своїм спеціяльнім комунікаті маршал Сталін оповістив про закінчення винищування 10 німецьких дивізій, піймaних у закруті Дніпра на Україні. Червона армія за 14-дневу кампанію вбила там 52,000 німців та взяла в неволю 11,000.

З цілої німецької армії, пійманої коло Черкас, а начисляючої 70,000 до 80,000 вояків, вирвалося тільки 2,000 до 3,000 людей, що втікли літаками.

ПОЛЯКИ ДАЮТЬ РОСІЇ НОВУ ПРОПОЗИЦІЮ

Премієр Чорчил і секретар заграничних справ Іден приняли від членів польського міністерського кабінету начерк польської пропозиції згоди з совєтським союзом. Кажуть, що він є сильно компромісовий.

На основі цеї пропозиції Чорчил, кажуть, вишле Сталінови відповідь на його письмо, в котрім він відкинув посередництво Англії в польсько-російськім спорі.

Рішення подати Росії компромісову пропозицію приняв польський кабінет по багатьох нарадах, на котрих премієр Міколайчик принаймні раз загрозив резиґнацією.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Далі купувати Воєнні Бонди!

Державна скарбниця вимагала в Четвертій Воєнній Позичці, щоб ми закупили воєнних бондів на суму 14 біліонів долярів. Ще нема остаточного обрахунку. Та є певним, що закуплено ось тих бондів на два біліони долярів більше, як було запропоновано. Таке подають офіційні чинники.

Та не зважаючи на цей успіх, кампанія за бондами буде далі продовжатись. Але в тому змислі, щоби дістати малих інвесторів.

З цього виходить, що коли іде про банки, великі фінансові інституції, чи багатирів, то ті радо й скоро закуповують воєнні бонди, знаючи, що це є тепер ще найліпша грошева інвестиція. Але не можна ще того самого сказати про міліони звичайних громадян.

Ось і тому продовжують кампанію в справі Четвертої Воєнної Позички, хоч наділі вона дописала, бож дала далеко більше, як від неї вимагано.

Коли іде про українську участь в цій кампанії, то треба мати на увазі, що Українська Ударна Кампанія в справі Четвертої Позички була відразу проголошена в такий спосіб, що триватиме до **18. квітня.** Зібрати таку суму, яку постановив собі зібрати Український Конгресовий Комітет, справа не легка. Та якби не було, ми рішені її зібрати і то при допомозі тих найменших інвесторів, про яких Державній Скарбниці саме найбільше ходить. А це означає, що нам треба по місцевостях далі продовжати кампанію в справі воєнних бондів і дбати, щоб кожна наша громада була в списку тих патріотичних американсько - українських громад, що дбають, щоб у тій акції українське імя було на видні́м і почеснім місці.

Подбати, щоб так було, є обовязком як кожної нашої організації, так і кожної свідомої одиниці.

ПРИГАДКА МЕНШИМ ВІДДІЛАМ

В звязку з ювилейною кампанією Українського Народного Союзу не від речі буде звернути увагу на цю конвенцію спеціяльно малим відділам.

Є тих відділів в Українськім Народнім Союзі ще споре число. Не дивлячися на ширшу кампанію за лучення малих відділів у більші, що її розведено було в нашій організації кілька років тому, такі відділи все ще лишилися. Часто вони мають на це зовсім поважні, інколи непереможні причини. Деколи може поважних причин не мають, поза просто волю своїх членів, але й в такому випадку організація мусить пошанувати їх волю та признавати їм всі права нарівні з іншими.

Між цими правами відділів є одначе право репрезентації на головних конвенціях організації. Тут справа рівних прав відділів зачіпає організацію фінансово, бож відомо, до яких карикатурних можливостей можна би довести засаду рівної репрезентації відділів, якби її лишити без ніякого обмеження. Давніше в нашій організації признавано право репрезентації на конвенції всякому відділови, що має принаймні 25 членів. На останній конвенції, що відбулася в Гарисбургу, порішено, що для репрезентації на конвенції У. Н. Союзу відділ мусить мати принаймні 35 членів.

Цю постанову треба пригадати дрібним відділам спеціяльно в ювилейну кампанію тому, аби вони використали загальний оживлений рух по місцевостях для добуття для себе потрібного для репрезентації числа членів, аби відтак не трапилося котрому з них, що буде заскочений перед конвенцією браком відповідного для репрезентації числа членів. Як інші відділи працюють, більші відділи, то й меншим лекше взятися до праці. Треба всім використати оживлення зацікавлення організацією для збільшення й менших відділів.

З листів до Винчела.

До нашої редакції надіслали різні особи відписи листів, які вони вислали до радіової стації в Ню Йорку, як і до Волтера Винчела, що то з цеї стації напав був на Український Конґрес в Філядельфії, адвертайзмуючи книжку „Саботаж" за 50 центів.

Пані Марія Моторна з Бронкс, виказавши Винчелеви неслушність його закидів, що звернені проти тих, що обороняють незалежність і свободу українського народу, дораджує йому помагати краєви виграти війну боротьбою з тими, що шахрують пайкові купони, що нарушують означені урядом ціни на товари, що займаються покутною торговлею на чорних ринках, що викликують страйки, чи підробляють воєнні значки і бонди, бо це є справжні саботажники, що своїми вчинками продовжають війну і помагають нашим ворогам.

З ПОЛЬСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ В АМЕРИЦІ.

Джеймс М. Мід, сенатор з ньюйорського стейту, вніс, як подає ПАТ, до Конґресового Рекорду резолюцію Польського Римсько-Католицького Союзу („Зєдноченя"), що має наголовок „Протест проти поділу Польщі". Цей Рекорд з 8. лютого теж згадує, що ця резолюція була предложена членам Комітету для справ заграничних. В тому самому Конґресовому Рекорді, але з дня 9. лютого, поміщено на внесення конґресмена Л. Г. Ґавена з Пенсилвенії лист ксендза Яна Л. Мечковского з Ойл Сіти, Па., в якому цей священик покликується при обговорюванню польсько - російського конфлікту на секретаря стейту Бейнбриджа В. Колбі з 1920 року, котрий заявив, що „уряд Злучених Держав вірить в обєднану, вільну і незалежну польську державу, та що нарід Злучених Держав є особливо заінтересований в тому, щоби Польща була політично незалежна і територіяльно ціла".

ПРИМІТИВІЗМ У ЛЮДЕЙ І В НАС.

Д-р Мирон Бурянин пише таке про примітивізм:

Примітивізм, особливо наш, характеризується тим, що людина не може зрозуміти іншої людини, себто її думок, її чинів, її правди, коли вони відмінні від тих, що є в неї. Є між нами люди, що перетравивши з тяжкою бідою пару тезок і виробивши ось так „світогляд", не можуть не тільки розуміти, але й органічно стерпіти біля себе людину з іншим світоглядом, іншим світовідчуванням, дарма, що ця людина одного племени з ними. Чи це страх за підвалини своєї хати, свого „я", що можуть розсипатися від малесенького вітерця? А може лінощі думки? Відраза до праці? Не бажання поворушити трохи мозками? Тільки вразливий багатогранний розум і чутлива багатострунна душа дасть нам змогу вийти з цього звірячого примітивізму. Тільки треба памятати, що розуміти іншого і признавати йому рацію істнування, ще не значить поділяти його думки!

ТАЙНИЙ ПОЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

Ґестапо викрило в Варшаві тайний польський університет. Зловило пять студентів, як приготовлялись до суспільної праці в визволеній Польщі. За це їх розстріляно, а разом з ними і професора Опінського, що викладав цей предмет. Це подає ОНА як вістку, одержану з Лондону.

ЯК КУПУЮТЬ ВОЄННІ БОНДИ?

В невеликій громаді, Менвил, Ровд Айленд, зібрались минулої неділі в Українськім Народнім Домі члени Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181 У. Н. Союзу, Американсько-Українськгоо Ситезенського Клюбу і Сестрицтва св. Анни та закупили на поклик Українського Конґресового Комітету воєнних бондів Другої Державної Позички на суму $3,550.